

**ART -PEDAGOGIA CA MIJLOC DE ACTIVIZARE A PROCESULUI
DE ÎNVĂȚĂMÎNT ÎN CLASELE PRIMARE**

Eugenia FOCA, asistent universitar
(Universitatea de Stat „A.Russo», Bălți)

The Summary

Man is a being interested not only to know but also to feel, to enjoy the beauty around him. Materializing an education through art in school presents a requirement of an ideal formation of an indispensable personality from the emotional, attitudinal, cognitive and cultural point of view. A man is not entirely formed, if he does not know and is not sensitive to the universe value specific to artistic creation, if he is not responsive to the beauty embodied in other existential contexts (nature, human relationships, community), if does not want to be surrounded by authentic beauty. Art-pedagogy is a field of educational sciences authentic for the modern school. The article deals with the key concepts of art pedagogy in the context of the educational process organization. There are given arguments that support the necessity of a responsible, coherent effort inspired by the pedagogical fundamentals of art-pedagogy in the school perimeter. At the same time the author emphasizes (the possibilities of artistic means integration that can stimulate the instruction and active training in school.

*Meta: Faideia nu este pur și simplu educație, ea este creație și invenție.
Și omul însuși este opera de artă pe care Faideia caută să o formeze.
(L. Mumford,*

Omul este o ființă interesată nu numai să cunoască, ci să și simtă, să se bucure de frumusețile din jurul său. Realizarea unei educații prin artă în școală constituie o cerință ce ține de idealul formării unei personalități integrale pe linia afectivă, atitudinală, cognitivă, culturală. Un om nu este format plenar dacă nu cunoaște și nu este sensibilizat față de universul valoric specific creației artistice, nu receptează frumosul în alte contexte existențiale, nu dorește să fie înconjurat de frumosul autentic.

Arta (în limba latină - *ars, artis* = artă; priceperea de face ceva; *artes* = calități, feluri de a acționa meserii, profesii) este forma de activitate umană creatoare, obiectivată în opere menite să comunice mesaje de idei și sentimente, să transmită, prin limbaje, mijloace și tehnici specifice, stări de spirit în actul de receptare-contemplare. Prin forme, sunete, ritm și melodicitate, cuvinte, linii, culori arta oglindește o realitate obiectiv-subiectivă. Ea exprimă în variate forme comportamentul sensibil uman moduri specifice de a vedea, simți, gândi.

Art-pedagogia este un domeniu nou al științelor educației actual pentru școala contemporană. În cadrul educației, instruirea și dezvoltarea personalității copilului se realizează prin mijloace specifice artei.

Art-pedagogia constă în integrarea artei, pedagogiei și psihologiei în scopul rezolvării optime a unor probleme ale educației, activizării instruirii și stimulării dezvoltării personalității copilului. În același timp arta devine «un element «de legătură eficient, o componentă activă ce asigură percepția, interiorizarea și realizarea conținutului educației.

Prin raportare la personalitatea elevului, M. Ionescu și I. Radu (1995) evidențiază semnificația acțiunii de a activa, care înseamnă „a mobiliza și a angaja intens toate forțele psihice de cunoaștere, pentru a obține în procesul didactic performanțe maxime, însoțite constant de efecte instructiv-educative, optime în toate componentele personalității». Dacă luăm în considerare procesul instructiv-educativ, aceiași autori definesc activizarea ca o acțiune de instruire și autoinstruire de dezvoltare a personalității prin stimularea și dirijarea metodică a activității sale. S. Cristea consideră activizarea reprezintă o calitate fundamentală a procesului instructiv-educativ confirmată la nivelul subiectivizării obiectului educației, în condițiile unei strategii pedagogice care vizează conștientizarea deplină a mesajului educației.

A activa procesul de învățământ prin art-pedagogie înseamnă a aplica diverse strategii și mijloace ale artei, astfel încât elevii să devină autori conștienți și responsabili ai propriei cunoașteri, învățări și formări și să își câștige, treptat, independența și autonomia.

Dacă e să ne raportăm la activizarea procesului instructiv prin art-pedagogie, constatăm că elementele educative ale artei sunt numeroase, destul de dense și cu impact educativ evident.

Constantin Cuceș aduce în atenție următoarele argumente pentru o educație prin artă :

1. *Temeiul axiologic.* Mediul sociocultural în care individul trăiește este plin de numeroși stimuli estetici ce se cer a fi semnificați sau integrați de către om prin coparticipare afectivă și intelectuală. Acest ipostaze nu devin valori dacă cineva nu le ia în seamă, nu le receptează, nu se bucură de ele. O raportare la stimulii estetici presupune o minimă punere în temă a subiecților ce urmează să «raporteze la aceștia, o introducere în „gramatica artei», un exercițiu prealabil de „întrebuințare» obiectelor estetice;
2. *Temeiul cultural.* Din perspectiva dezvoltării persoanei, apropierea față de valorile estetice contribuie

la culturalizarea acesteia, la conturarea unui profil spiritual polimorf, deschis, multidimensional. Nu te poți considera persoană împlinită cultural dacă nu cunoști întrupări ale frumosului în anumite genuri artistice, cu evoluții în timp, cu fizionomii stilistice diferite de la o școală artistică la alta, de autor la autor. Nu poți năzui la statutul de persoană „mobilată» (înnobilată) cultural dacă nu ai ceva cunoștințe despre evoluția artei, despre intimitatea fenomenului estetic, despre patologia receptării artei etc. și, bine înțeles, nu dispui de o bogată experiență de recepție și de „consum» al bunurilor estetice;

3. *Temeiul legat de autorealizarea și autoafirmarea persoanei.* Formarea estetică a individului conduce la autoîmplinire, la o bucurie existențială prin punerea în valoare a unui „zăcământ» afectiv ce trebuie să fie „consumat» prin proiecție empatică și coparticipare la materializarea frumosului. Omul, prin natura sa, are și o dimensiune afectivă ce trebuie să se reverse prin proiectivitate și activitate;
4. *Temeiul simpatetic,* de co-împărtășire a trăirilor și acceptanță reciprocă. Introducerea metodică a copilului în universul artistic îi facilitează o racordare la diversitatea modurilor de a fi, a trăirilor diferite ale semenilor săi, conducând la o înțelegere și o tolerare a alterității, a altor registre de gândire, de simțire;
5. *Temeiul structurării și afirmării identitare.* Educația prin artă conduce la construirea și delimitarea unei identități, la formarea unui profil spiritual aparte. Artă prilejuiește persoanei actualizarea unor potențialități afective care vor compune o fizionomie proprie fiecărui subiect. Venim pe lume cu anumite înzestrări afective, atitudinale, volitive, dar *ele se vor activa* în contact cu o cauzistică spirituală livrată de artă, cu „urme» specifice lăsate în lume de spiritul altor persoane. Contactul prelungit cu diferitele ipostaze ale artei va atrage după sine, la nivel individual dar și la nivel de colectivitate, anumite trebuințe, obișnuințe, habitusuri, comportamente. Toate acestea, în interacțiunea lor și într-o combinatorică proprie, vor defini și creiona unicitatea persoanei;
6. *Temeiul proiectivității și al transcendenței individului și umanității.* Artă rezervă omului și umanității o rezistență și perenitate, dincolo de contexte, accidente, vulnerabilitatea sau perisabilitatea existențială. Ea extrage și perpetuează ceea ce este mai sublim în noi, lăsând la o parte precarități le de tot felul. Atât pentru creatori cât și pentru contemplatori, universul artistic constituie un orizont întemeietor de durabilitate și veșnicie valorică. Dacă prin corporalitate și acțiuni concrete suntem limitați temporal, prin creația artistică avem posibilitatea să rezistăm timpului, să ne „mutăm» spiritul într-o zonă de perenitate axiologică în care se vor depozita noi și noi reflexe spirituale - unice prin emergența lor individuală, dar general valabile pentru umanitate;
7. *Temeiul potențării creativității.* Încă de la vârstele fragede formează și maximizează potențialul creativ al individului, un rezervor imens pentru sporirea capitalului cultural la nivel de individ și de umanitate. Desigur, creativitatea se poate manifesta în multiple domenii, dar există o serie de factori generali și specifici ce pot fi întăriți prin experiența estetică și apoi transferați spre alte zone de manifestare (în știință, tehnică, acțiune socială, sport). Există anumite relații de complementaritate în ceea ce privește activitățile umane, un fel de „principiu al vaselor comunicante», care face ca un beneficiu ivit într-o zonă să se dovedească sporitor pentru o alta;
8. *Temeiul modelării existenței în conformitate cu exemplaritatea artistică.* Artă se poate constitui într-un referențial valoric pentru devenirea individului, într-un exemplu demn de urmat. Prin ea însăși artă are valențe paideice, îndemnând la o rectitudine și altitudine existențială.

Toate aceste argumente vin să sprijine necesitatea unui efort de realizare a art-pedagogiei în perimetrul școlar. Prin compoziția curriculum-ului școlar, prin stabilirea unor raporturi juste dintre disciplinele științifice, cele socio-umane și cele artistice, prin ponderarea dintre obiectivele explicit estetice și cele implicite, prin felul cum sunt dimensionate activitățile didactice, prin tactul sau harul didactic, copiii trebuie să dispună încă de pe băncile școlii de o formare activă în spiritul frumuseții, armoniei, coerenței lumii ce ne înconjoară.

Referințe bibliografice:

1. Cristea, S., *«Dicționar de pedagogie»*, Ed. Litera, București : Chișinău, 2000;
2. *Lucruri Constantine, Ce ce avem nevoie (și) de o educație pentru frumose.*, Mesagerul Sfintului
3. Anton, Revistă de spiritualitate a franciscanilor minori conventuali. Anul XVIII, Nr. 104, ianuarie-februarie 2011, pp. 24-26;
4. Левченко И. Ю., Медведева Е.А., Добровольская Т. А. *Артпедагогика и арттерапия в специальном образовании.* Академия „ Педагогическое образование .», 2001.